

Kljub gospodarski rasti vse večji zaostanek v produktivnosti

14. 06. 2017

Slovenska gospodarska rast bo na dolgi rok vzdržna le z rastjo produktivnosti, tako v zasebnem kot v javnem sektorju. Po produktivnosti dela na delovno uro dosegamo manj kot 80 % povprečja EU (2015), kar je 3 odstotne točke manj kot pred desetletjem.

Za stroške dela namenimo v Sloveniji polovico celotnega BDP-ja. To je 900 mio EUR letno več glede na povprečni BDP v EU in 2,9 mrd EUR letno več glede na povprečni BDP v Višegrajskih državah. Poslovni presežki, ki jih gospodarstvo ustvarja v zadnjih letih predvsem na račun nižjih cen vhodnih surovin, bi morali biti usmerjeni v višje izdatke za raziskave in razvoj v podjetjih, produktivne investicije (novo strojno opremo) in krepitev veččin zaposlenih, ki lahko skupaj prispevajo k vzdržnemu dvigu produktivnosti na dolgi rok.

Produktivnost odraža, koliko uspemo zaslužiti več ob istem številu zaposlenih. Je glavni generator gospodarske rasti v družbah, kjer se delovno aktivno prebivalstvo krči, čemur smo že priča v Sloveniji. Zato je rast produktivnosti je precej pomembnejša od rasti prodaje ali dobička. Prodaja namreč nujno ne odraža gibanja dodane vrednosti, dobiček pa je predvsem spremenljiva računovodska kategorija, ki je odvisna od eksternih dejavnikov, kot so plačilna disciplina, stanje na trgu nepremičnin, gibanja vrednosti valut.

Produktivnost dela v zadnjem obdobju le z 0,8-odstotno rastjo letno

Produktivnost dela, merjena po delovnih urah, je bila v letu 2016 višja za 4,8 % glede na leto 2010. Tako v celotni EU kot v območju evra je bila rast hitrejša, in sicer 6-odstotna. Pri višegrajskih tekmicah je bila skoraj dvakrat višja, več kot 9-odstotna. Slovenija je bila po izračunih dunajskega Inštituta WIIW do leta 2012 vodilna država v regiji Srednje Evrope, ki se je približevala povprečnemu BDP-ju EU, od takrat naprej pa nas je že prehitela Češka.

Višjo produktivnost mora zagotavljati tudi država

Pot do višanja rasti produktivnosti ni enostavna, saj je to odvisna od posamezne dejavnosti kot tudi od elementov ekonomske politike, ki lahko delujejo spodbujevalno ali zaviralno. Problematična je predvsem dinamika v storitvenem sektorju, kjer sprememba poslovnih modelov znižuje produktivnost, kot tudi v sektorju države. Njeni učinki na rast produktivnost so nizki, obenem pa tudi sam sektor države ni dovolj učinkovit.

Po oceni UMAR-ja je nižja produktivnost v Slovenij predvsem posledica zaostanka za državami EU na naslednjih področjih:

- Digitalne spretnosti; predvsem je vprašljiva raven IT spretnosti pri operativnem delu pri delovni populaciji, ki se stara, saj znaša povprečna starost zaposlenega 43 let.
- Premajhne deregulacije storitev; v storitvah, ki so bile deregulirane (telekomunikacije), se je povečala produktivnost dela, vendar so mnoge storitve še vedno preveč regulirane.
- Učinkovitosti države; visoka javna poraba ki ni dovolj usmerjena v razvoj, ne spodbuja podjetništva, temveč večja strukturno brezposlenost in povečuje bremena aktivne populacije.

Pasti visokih stroškov dela

Slovenska gospodarska rast bo na dolgi rok vzdržna le z bistveno večjo rastjo produktivnosti, tako v zasebnem kot v javnem sektorju. Letne stopnje rasti produktivnosti morajo bistveno presegati povprečno rast produktivnosti v EU, če želimo dohiteti najbolj razvite članice EU. V nasprotnem primeru bodo države Višegrajske skupine dohitevale nas. Zato je nujno v Sloveniji najprej poskrbeti za višje stopnje rasti produktivnosti, kajti šele to bo omogočilo realne možnosti za višje plače.